

Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Örnek Eğitim Programı Tasarımları

Editörler: Hüseyin BAYRAM · Suat POLAT · Serdar SAFALI

Editörler: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin BAYRAM - Doç. Dr. Suat POLAT
Dr. Öğr. Üyesi Serdar SAFALI

SOSYAL BİLGİLER DERSİNE YÖNELİK ÖRNEK EĞİTİM PROGRAMI TASARIMLARI

ISBN 978-625-8325-62-1

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Eylül 2022, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Eğitim programları dünyada sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel alanlarda meydana gelen gelişmeler doğrultusunda toplumun ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir. Sosyal bilgiler dersi, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda öğrencilerin gerekli bilgi, beceri ve değerlerle donatılması noktasında önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Bu dersin en önemli işlevlerinden biri, toplumla bütünleşmiş yani toplumsallaşmış bir birey yetiştirmektir. Tarih, coğrafya, vatandaşlık, felsefe, sosyoloji, psikoloji gibi çok sayıda sosyal bilim disiplininin bir araya gelmesinden oluşan bu ders, disiplinlerarası ve çok disiplinli bir yapıya sahiptir. Sosyal bilgilerin çok disiplinli yapısı, zengin bir kavramsal çeşitliliğe ve içeriğe sahip olmasını sağlamıştır. Söz konusu çeşitli kavramları ve içeriği öğrencilere sunmanın en verimli yolu, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesidir. Yapılandırmacı yaklaşım, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesinin yolunu açarak bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrendiklerini gündelik yaşamında kullanabilen ve bu şekilde kalıcı öğrenmelerin yolunu açan önemli öğrenme kuramlarından biri olmuştur. 2005 yılına kadar davranışçı yaklaşımın etkisinde kalan sosyal bilgiler dersi, bu tarihten sonra yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda yenilenerek uygulanmaya başlamıştır. Bu yaklaşım, bilginin taşıdığı değeri bilen, tecrübeler edinerek sosyal yaşama aktif katılım sağlayan, gündelik yaşamda karşılaştığı problemleri çözebilen ve bilgiye dayalı doğru kararlar alabilen bireylerin yetişmesine büyük önem vermiştir. Yapılandırmacı yaklaşım, bireysel farklılıkları, bireylerin ilgi, ihtiyaç ve beklentilerini önemseyen bir yaklaşımdır. Eğitim programlarının bu doğrultuda geliştirilmesi ve uygulanmasının yolunu açarak 21. yüzyıl toplumlarının ihtiyaç duyduğu birey profilinin yetişmesine önemli katkılar sunmuştur. 2005 yılından başlamak üzere en son güncellenerek 2018 yılında yürürlüğe giren sosyal bilgiler öğretim programları kapsamında yürütülen sosyal bilgiler dersi de, yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda öğrenciyi merkeze alan, bireysel farklılıkları göz önünde bulunduran, bilgiyi zihninde yapılandırıp yorumlayan, eleştirel düşünebilen, problem çözebilen ve bilgiye dayalı mantıklı kararlar alabilen sosyal yaşama uyum sağlamış aktif bireyler yetiştirmeyi hedef edinmiştir. Sosyal bilgiler dersine yönelik örnek eğitim programı tasarımları adlı bu çalışma, yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda sözü edilen birey profilini yetiştirmek ve öğretim programlarının bu yaklaşım doğrultusunda hedeflerine ulaşmasını sağlamak adına sahadaki uygulayıcılar olan öğretmenlere, yöneticilere ve öğretmen adaylarına model oluşturmayı amaçlamaktadır. Program geliştirme basamaklarından ihtiyaç analizi ile başlayıp eğitim programının amacı, içeriği, öğrenme öğretme süreci ve değerlendirme basamakları ile devam eden bu çalışmada, kuram ile uygulamanın birbirini tamladığı bir anlayış benimsenmiştir. Sahadaki uygulayıcılara dersin giriş bölümünden başlamak

üzere ölçme değerlendirme basamağına kadar nasıl bir yol izlenilmesi gerektiğine yönelik adımlar, uygulama örnekleriyle beraber sunulmuştur. Çalışmanın gerçekleşmesinde öz verili çalışmalarıyla katkı sağlayan meslektaşlarımız başta olmak üzere, eserin basım ve dağıtımını üstlenen Pegem Akademi imtiyaz sahiplerine ve çalışanlarına teşekkür ederiz. Sorumluluk sahibi vatansever yurttaşların etkili bir sosyal bilgiler öğretimi ile yetiştirilebileceğine inanıyoruz. Bu eserin tüm paydaşlara faydalı olmasını temenni ederiz.

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin BAYRAM

Doç. Dr. Suat POLAT

Dr. Öğr. Üyesi Serdar SAFALI

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin BAYRAM - Doç. Dr. Suat POLAT
Dr. Öğr. Üyesi Serdar SAFALI

1. Bölüm: Program ve Programın Temelleri

Dr. Öğr. Üyesi Serdar SAFALI, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-5916-1106

2. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Eğitim Programı Tasarlama

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin BAYRAM, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-6065-8865

3. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Çocuk Haklarına Yönelik Eğitim Programı Tasarısı

Prof. Dr. Handan DEVECİ, Anadolu Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-9765-2117
Arş. Gör. Dr. Ayşegül PEHLİVAN YILMAZ, Anadolu Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0271-4520

4. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Toplum İçerisinde Yaşayabilmek İçin Farklılıklara Dair Ön Yargıların Sorgulanmasına Yönelik Eğitim Programı Tasarısı

Öğr. Gör. Mehmet Ali ER, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4416-4421

5. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde İnsanlığın Ortak Mirasının Aktarımına Yönelik Eğitim Programı Tasarısı

Doç. Dr. Zekeriya Fatih İNEÇ, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-2391-605X

6. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Osmanlı Devleti'nin Fetih Siyasetine Yönelik Eğitim Programı Tasarısı

Dr. Öğr. Üyesi Şenol Mail PALA, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0489-9557

7. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Teknolojik Ürünlerin Zaman İçerisindeki Gelişimine Yönelik Eğitim Programı Tasarısı

Arş. Gör. Dr. Esat YILDIRIM, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-2292-4277

8. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Afet Eğitimine Yönelik Program Tasarısı

Arş. Gör. Büket ŞEREFLİ GÜNEY, Kırıkkale Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8110-2943

9. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Teknoloji Bağımlılığına Yönelik Eğitim Programı Tasarısı

Dr. Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0003-4767-1795

10. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Gelecekte Yaşam Temasına Yönelik Eğitim Programı Tasarısı

Arş. Gör. Dr. Fatih TIKMAN, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-1853-6722

11. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Üretim Teknolojisindeki Gelişmelerin Sosyal ve Ekonomik Hayata Etkilerine Yönelik Eğitim Programı Tasarısı

Doç. Dr. Ahmet Utku ÖZENSOY, Muş Alparslan Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-0271-4520

12. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Doğal Kaynakların Kullanımının Toplum Yaşamındaki Etkisine Yönelik Eğitim Programı Tasarısı

Uzman Öğr. Merve DİLEK, Anadolu Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3186-1554

13. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Demokrasi, Demokrasinin Temel İlkeleri ve Toplumsal Yaşama Etkilerine Yönelik Eğitim Programı Tasarısı

Arş. Gör. Dr. Mehmet ŞENTÜRK, Kilis 7 Aralık Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-0748-5234

14. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Atatürk ve Demokrasi Temasına Yönelik Eğitim Programı Tasarısı

Uzman Öğr. Tuba ERTUĞRUL, Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4879-6031

15. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Küresel İlişkilerin Toplumsal Yaşama Etkisine Yönelik Eğitim Programı Tasarısı

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin BAYRAM, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-6065-8865

16. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Turizm ve İnsan İlişkilerine Yönelik Eğitim Programı Tasarısı

Dr. Öğr. Üyesi Davut GÜREL, Bartın Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2309-9202

Dr. Öğr. Üyesi Görkem AVCI, Bartın Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4489-1613

17. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Küresel Sorunların Çözümüne Yönelik Eğitim Programı Tasarısı

Arş. Gör. Cansu ÇETİNKAYA AYDOĞDU, Trakya Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4262-6653

18. Bölüm: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Program Tasarılamanın Önemi

Doç. Dr. Suat POLAT, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-9286-8840

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

PROGRAM VE PROGRAMIN TEMELLERİ

Program ve Temel Kavramlar	2
Program Nedir?	2
Eğitim Programının Tarihçesi	4
Eğitim Programının Öğeleri	5
Hedef	6
İçerik.....	7
Eğitim Durumları	7
Sınama Durumları	8
Kaynakça.....	9

2. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER DERSİNE YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMI TASARLAMA

Giriş.....	12
İhtiyaç Analizi.....	14
Eğitim Programının Felsefesi	15
Eğitim Programının Amaçlarının Belirlenmesi.....	15
Eğitim Programının İçeriğinin Belirlenmesi.....	15
Öğrenme-Öğretme Sürecinin Düzenlenmesi	17
Eğitim Programının Denenmesi ve Değerlendirilmesi.....	18
Program Tasarımı Yaklaşımları	18
Program Tasarlama Modelleri	19
Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Eğitim Programı Tasarlamanın Önemi	20
Ek Okumalar	21
Kaynakça.....	21

3. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMI TASARISI

Giriş.....	24
Çocuk Hakları Eğitim Programı Tasarısı	24
İhtiyaç Analizi.....	24
Eğitim Programının Amacı	32
Genel Amaç	32
Özel Amaçlar	32
Eğitim Programının İçeriği.....	33
Öğretme-Öğrenme Süreci.....	34
Değerlendirme.....	41
Sonuç.....	43
Ek Okumalar	44
Kaynakça.....	44

4. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE TOPLUM İÇERİSİNDE YAŞAYABİLMEK İÇİN FARKLILIKLARA DAİR ÖN YARGILARIN SORGULANMASINA YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMI TASARISI

Giriş.....	48
İhtiyaç Analizi.....	49
Eğitim Programının Amacı	50
Eğitim Programının İçeriği.....	52
Öğretme-Öğrenme Süreci.....	54
Değerlendirme Basamağı.....	58
Sonuç.....	59
Ek Okumalar	60
Kaynakça.....	60

5. BÖLÜM**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE İNSANLIĞIN ORTAK MİRASININ
AKTARIMINA YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMI TASARISI**

Giriş.....	68
İhtiyaç Analizi.....	69
Eğitim Programının Amacı	73
Eğitim Programının İçeriği.....	74
Öğretme – Öğrenme Süreci.....	75
Değerlendirme Basamağı.....	80
Sonuç.....	80
Ek Okumalar.....	81
Kaynakça.....	82

6. BÖLÜM**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE OSMANLI DEVLETİ’NİN FETİH
SİYASETİNE YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMI TASARISI**

Giriş.....	88
İhtiyaç Analizi.....	89
Eğitim Programının Amacı	91
Eğitim Programının İçeriği.....	92
Öğretme-Öğrenme Süreci.....	94
Değerlendirme Basamağı.....	106
Sonuç.....	106
Ek Okumalar.....	107
Kaynakça.....	108

7. BÖLÜM**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE TEKNOLOJİK ÜRÜNLERİN
ZAMAN İÇERİSİNDEKİ GELİŞİMİNE YÖNELİK EĞİTİM
PROGRAMI TASARISI**

Giriş.....	116
İhtiyaç Analizi.....	118
Eğitim Programının Amacı	120
Eğitim Programının İçeriği.....	121
Öğretme-Öğrenme Süreci.....	123

Değerlendirme Basamağı.....	125
Sonuç.....	125
Ek Okumalar.....	126
Kaynakça.....	127

8. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE AFET EĞİTİMİNE YÖNELİK PROGRAM TASARISI

Giriş.....	134
İhtiyaç Analizi.....	135
Eğitim Programının Amacı.....	137
Eğitim Programının İçeriği.....	138
Öğrenme-Öğretme Süreci.....	139
Değerlendirme Basamağı.....	143
Sonuç.....	144
Ek Okumalar.....	144
Kaynakça.....	145

9. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞINA YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMI TASARISI

Giriş.....	152
İhtiyaç Analizi.....	153
Eğitim Programının Amacı.....	156
Eğitim Programının İçeriği.....	157
Öğretme-Öğrenme Süreci.....	159
Değerlendirme Basamağı.....	162
Sonuç.....	163
Ek Okumalar.....	164
Kaynakça.....	164

10. BÖLÜM**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE GELECEKTE YAŞAM TEMASINA
YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMI TASARISI**

Giriş.....	168
İhtiyaç Analizi.....	168
Eğitim Programının Amacı	171
Eğitim Programının İçeriği.....	172
Öğretme-Öğrenme Süreci.....	173
Değerlendirme Basamağı.....	175
Sonuç.....	176
Ek Okumalar	177
Kaynakça.....	177

11. BÖLÜM**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE ÜRETİM TEKNOLOJİSİNDEKİ
GELİŞMELERİN SOSYAL VE EKONOMİK HAYATA ETKİLERİNE
YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMI TASARISI**

Giriş.....	182
İhtiyaç Analizi	185
Eğitim Programının Amacı	186
Eğitim Programının İçeriği.....	189
Öğretme-Öğrenme Süreci.....	190
Değerlendirme Basamağı.....	194
Sonuç.....	196
Ek Okumalar	197
Kaynakça.....	198

12. BÖLÜM**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE DOĞAL KAYNAKLARIN
KULLANIMININ TOPLUM YAŞAMINDAKİ ETKİSİNE YÖNELİK
EĞİTİM PROGRAMI TASARISI**

Giriş.....	200
İhtiyaç Analizi.....	201
Eğitim Programının Amacı	203
Eğitim Programının İçeriği.....	204

Öğretme-Öğrenme Süreci.....	207
Değerlendirme Basamağı.....	211
Sonuç.....	212
Ek Okumalar.....	213
Kaynakça.....	214

13. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE DEMOKRASİ, DEMOKRASİNİN TEMEL İLKELERİ VE TOPLUMSAL YAŞAMA ETKİLERİNE YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMI TASARISI

Giriş.....	222
İhtiyaç Analizi.....	223
Eğitim Programının Amacı.....	226
Eğitim Programının İçeriği.....	227
Öğretme-Öğrenme Süreci.....	229
Değerlendirme Basamağı.....	233
Sonuç.....	234
Ek Okumalar.....	234
Kaynakça.....	235

14. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE ATATÜRK VE DEMOKRASİ TEMASINA YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMI TASARISI

Giriş.....	246
İhtiyaç Analizi.....	247
Eğitim Programının Amacı.....	248
Eğitim Programının İçeriği.....	249
Öğretme-Öğrenme Süreci.....	251
Değerlendirme Basamağı.....	257
Sonuç.....	257
Ek Okumalar.....	258
Kaynakça.....	258

15. BÖLÜM**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KÜRESEL İLİŞKİLERİN
TOPLUMSAL YAŞAMA ETKİSİNE YÖNELİK EĞİTİM
PROGRAMI TASARISI**

Giriş.....	264
İhtiyaç Analizi.....	265
Eğitim Programının Amacı	267
Eğitim Programının İçeriği.....	267
Öğretme-Öğrenme Süreci.....	269
Değerlendirme Basamağı.....	271
Sonuç.....	271
Ek Okumalar	272
Kaynakça.....	273

16. BÖLÜM**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE TURİZM VE İNSAN İLİŞKİLERİNE
YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMI TASARISI**

Giriş.....	280
İhtiyaç Analizi.....	281
Eğitim Programının Amacı	283
Eğitim Programının İçeriği.....	284
Öğretme-Öğrenme Süreci.....	285
Değerlendirme Basamağı.....	288
Sonuç.....	288
Ek Okumalar	288
Kaynakça.....	289

17. BÖLÜM**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KÜRESEL SORUNLARIN
ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMI TASARISI**

Giriş.....	296
İhtiyaç Analizi.....	297
Eğitim Programının Amacı	299
Eğitim Programının İçeriği.....	300
Öğretme Öğrenme Süreci	301
Değerlendirme Basamağı.....	307

Sonuç.....	307
Ek Okumalar.....	308
Kaynakça.....	308

18. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE PROGRAM TASARLAMANIN ÖNEMİ

Giriş.....	316
Sonuç.....	322
Kaynakça.....	323

Editörler Hakkında.....	327
--------------------------------	------------

Yazarlar Hakkında.....	328
-------------------------------	------------

1. BÖLÜM

PROGRAM VE PROGRAMIN TEMELLERİ*

Dr. Öğr. Üyesi Serdar SAFALI, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5916-1106

*Eğitimidir ki bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir topluluk halinde yaşatır;
ya da esaret ve sefaletle terk eder.*

Mustafa Kemal ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

PROGRAM VE TEMEL KAVRAMLAR

Program Nedir

Eğitim Programının Tarihçesi

Eğitim Programının Öğeleri

Hedef

İçerik

Eğitim Durumları

Sınama Durumları

KAYNAKÇA

* **Bu bölüme yapacağımız referanslarda aşağıdaki biçimi kullanabilirsiniz:**

Safalı, S. (2022). Program ve programın temelleri. Bayram, H., Polat, S. ve Safalı, S. (Ed.), *Sosyal bilgiler dersine yönelik örnek eğitim programı tasarımları* içinde (sf. 1-10). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

1. PROGRAM VE TEMEL KAVRAMLAR

1.1. Program Nedir?

Geçmişten günümüze insanlar, davranışları sonucu elde ettikleri deneyimlerle sahip oldukları değerlerini, yaşam standartlarını ve inançlarını gelecek nesillere aktarma eğilimi gösterirler. Bu bağlamda çocuklar kendi deneyimlerini kazanmak, kendileri hakkındaki dünyayı anlamlandırmak ve toplumun sürekliliğini sağlamak için, topluma ait her bir bireyin ihtiyaç duyduğu bir dizi norm, bilgi ve beceriye eğitim aracılığıyla dâhil edilirler (Bayram, 2022; Egan, 1978). Doğumdan başlayıp ölüme kadar süren ve sürekli olan, bireyde deneyimleriyle meydana gelen bilinçli ve istendik davranış değişikliğine “eğitim” denir (Ertürk, 2013; Güleş, 2022). Eğitim alındıktan sonra bireyde gözlemlenebilen veya ölçülebilen bir davranış değişikliği olmalıdır ve bu değişiklik bireyin yaşamına olumlu etkilerde bulunmalı, birey yaşamına uygulayabilmelidir. İstendik bir eğitimin verilmesi ise o eğitime uygun bir programın geliştirilmesi ve kullanılması ile sağlanabilir.

Çocukların veya topluma ait herhangi bir bireylerin belirli bir plan doğrultusunda o toplumun üyesi olmasında önemli yeri olan o topluma ait normların, bilgilerin ve becerilerin dâhil edilme durumunu sağlayan planlar bütününe program denilir. Her bir toplumun kendi bünyesinde bulunan her bir bireyde sahip olmasını istediği norm, bilgi ve becerileri farklılık göstermesinden dolayı, toplumların eğitim sürecinde uygulamış oldukları program ve buna bağlı olarak da programın tanımları da farklılık göstermektedir. Programın perspektifi veya modeli ne olursa olsun, programın geliştirilmesinde, uygulanmasında rol alan bütün katılımcıların rızasıyla programın bir öğrenme düzenleyicisi olmasıdır (Viana ve Peralta, 2021).

Popham ve Baker (Akt. Ohito vd., 2021) programı, okulun sorumlu olduğu tüm planlanmış öğrenme çıktıları ve öğretimin arzu edilen sonuçları olarak belirtirken, Reiss ve White (2013) programın ve onu oluşturan unsurların bilginin aktarımını organize etmenin tek yolu olarak görmektedir. Palmer (2007) programı gerçek öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğrencilerin anlam aramasına ve disiplinlerin/konunun içeriği ile öğrencilerin yaşamının içeriği arasında bağlantı kurmasına yardımcı olan düzenleyici çerçeve olduğunu belirtmiştir. Caswell ve Campbell (1935) ise hümanist düşüncelerin etkisi altında, eğitim programı, öğrenciyi bir bütün olarak ele alarak, ‘öğretmenin rehberliğinde çocukların sahip olduğu deneyimlerin tümü’ olarak tanımlamaktadır (Kürkçü, 2021). Bu nedenle, bir eğitim programı sıklıkla ne yaptığı, ne yapması veya içermesi gerektiği ve ne olduğundan çok nasıl geliştirileceği açıklanarak tanımlanır.

Eğitim programı, eğitim süreçlerinin düzenlenmesi için bir plan olarak düşünüldüğünde, konu merkezli, öğrenci merkezli ve problem merkezli üç ana yak-